

Innst. O. nr. 45

(2003-2004)

Innstilling til Odelstinget fra finanskomiteen

Ot.prp. nr. 15 (2003-2004)

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap mv. (regnskapsloven)

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

Sammendrag

Regjeringen fremmer i proposisjonen forslag til endringer i regnskapsloven til gjennomføring av EØS-regler på regnskapsområdet. Det er videre behov for å utvide en tidsbegrenset overgangsordning inntil den pågående evalueringen av regnskapsloven er fullført.

EØS-regler som svarer til direktiv 2001/65/EF om endringer i EUs regnskapsdirektiver pålegger medlemsstatene å tillate eller kreve regnskapsmessig verdivurdering av finansielle instrumenter til såkalt virkelig verdi. Virkelig verdi utgjør markedsverdien eller en kvalifisert tilnærming til en markedsverdi. EØS-reglene skal gjennomføres innen 1. januar 2004. Regjeringen foreslår at EØS-reglene gjennomføres med hovedprinsipper i regnskapsloven og detaljregler i forskrifter i medhold av regnskapsloven. Regjeringen foreslår å utnytte adgangen etter direktivet til å begrense anvendelsen av de nye regler til konsernregnskapet. Dette forslaget er en midlertidig løsning inntil Regnskapslovutvalgets utredning av selskapsrettslige konsekvenser i NOU 2003:23 Evaluering av regnskapsloven er behandlet.

EØS-regler som svarer til direktiv 89/666/EØF (ellefte selskapsrettsdirektiv) gjelder offentlighet for blant annet regnskapsdokumenter til filialer av utenlandske foretak. Reglene om offentlighet i regnskapsloven må justeres for å være fullt ut i samsvar med EØS-forpliktelsene etter direktivet. For det før-

ste krever direktivet at årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning til selskaper som har filial i Norge, skal kreves offentliggjort i et sentralt register, i Norge vil det si Regnskapsregisteret. Det følger ikke et slikt krav av regnskapsloven. For det annet fastsetter direktivet at medlemsstatene ikke kan kreve at utenlandske selskaper som har filial i Norge skal offentliggjøre regnskapsdokumenter for filialens virksomhet. Det gjelder et begrenset unntak fra dette for filialer av selskaper hjemmehørende utenfor EØS. Etter regnskapsloven gjelder en slik plikt til å offentliggjøre regnskapsdokumenter for utenlandsk foretak som utøver eller deltar i virksomhet her i riket. Regjeringen fremmer her forslag til lovendringer som skal sikre full gjennomføring av EØS-forpliktelsene etter direktivet.

Etter regnskapsloven §§ 5-17 og 5-18 er det plikt til å verdivurdere investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper samt deltakelse i felles kontrollert virksomhet etter den såkalte egenkapitalmetoden. Etter egenkapitalmetoden vurderes investeringen til den regnskapspliktiges andel av egenkapitalen, og resultatandelen skal inntektsføres eller kostnadsføres. For felles kontrollert virksomhet er den beslektede bruttometoden et tillatt alternativ. Regnskapsføring etter bruttometoden tilsvare egenkapitalmetoden, men innebærer en mer omfattende spesifisering. Etter innspill fra næringslivets organisasjoner, ble det ved lovendringer i 2000 og 2001 gjort frivillig å anvende egenkapitalmetoden og bruttometoden i selskapsregnskapet til og med regnskapsåret 2003. Investeringene kan i stedet vurderes etter den generelle vurderingsregelen for anleggsmidler (kostmetoden). Etter kostmetoden skal investeringer i selskapsandeler vurderes til anskaffelseskost og nedskrives ved verdifall som ikke ventes å være forbigående. Utbytte og andre utdelinger resultatføres. Regjeringen foreslår å forlenge overgangs-

ordningen inntil den pågående evalueringen av regnskapsloven er ferdig behandlet. Det vises her til Regnskapslovutvalgets utredning i NOU 2003:23 Evaluering av regnskapsloven.

De enkelte forslag og deres begrunnelse er nærmere omtalt nedenfor og i proposisjonen. I proposisjonen er det bl.a. også gitt en nærmere beskrivelse av gjeldende norsk rett, EØS-rett, Regnskapslovutvalgets delutredning, bakgrunnen for de enkelte forslag og høringsinstansenes merknader. I tillegg inneholder proposisjonens kapittel 7 merknader til de enkelte bestemmelser.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ranveig Frøiland, Svein Roald Hansen, Tore Nordtun, Tomas Norvoll og Torstein Rudihagen, fra Høyre, Svein Flåtten, Torbjørn Hansen, Heidi Larssen og Jan Tore Sanner, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, lederen Siv Jensen og Per Erik Monsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Morten Lund, fra Venstre, May Britt Vihovde, og fra Kystpartiet, Steinar Bastesen, viser til sine merknader nedenfor under de enkelte punkter.

2. REGNSKAPSMESSIG BEHANDLING AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

2.1 Innledning

Sammendrag

Etter direktivet om virkelig verdi (direktiv 2001/65/EF) skal medlemsstatene tillate eller pålegge vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi etter enkelte nærmere bestemte regler og visse angitte vilkår. Dette er i tråd med Kommisjonens melding til Europaparlamentet og rådet av 13. juni 2001 om EUs strategi for regnskapsavleggelse, som inneholder et forslag om at børsnoterte selskaper skal bruke anerkjente internasjonale regnskapsstandarder når de utarbeider sine konsoliderte regnskaper.

Vurdering til virkelig verdi innebærer at eiendeler og gjeldsposter fastsettes til markedsverdien eller en kvalifisert tilnærming til markedsverdi på balansedagen. Endringer i balanseført verdi i løpet av regnskapsåret skal normalt resultatføres som gevinst eller tap. Dette kan medføre større svingninger i resultatet. Relevant og pålitelig informasjon er grunnleggende hensyn ved utforming av regnskapsregler

og regnskapsstandarder. Det er særlig hensynet til relevant informasjon som begrunner vurdering til virkelig verdi. Det bidrar til å vise verdier som ellers ville bli skjulte reserver i regnskapet. Hensynet til pålitelig informasjon kan etter omstendighetene tale mot bruk av virkelig verdi i regnskapet, særlig der det er vanskelig å fastsette verdien pålitelig. Etter anerkjente standarder for vurdering til virkelig verdi - i denne sammenheng er IAS 39 om regnskapsføring og vurdering av finansielle instrumenter særlig relevant - er det derfor fastsatt et grunnleggende krav om at virkelig verdi skal kunne måles pålitelig. Etter Regjeringens syn bidrar vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi, innenfor et anerkjent system for slik verddivurdering, til bedre informasjon om foretakenes økonomiske stilling og resultat. Andre hensyn, særlig en avveining av kostnader og nytte samt selskapsrettslige- og skattemessige forhold, kan tale mot vurdering til virkelig verdi.

Hensikten med direktivet om virkelig verdi er særlig å legge til rette for regnskapsføring i samsvar med den internasjonale regnskapsstandarden IAS 39 om regnskapsføring og vurdering av finansielle instrumenter. Direktivet skal gjennomføres i nasjonal rett innen 1. januar 2004. I henhold til senere EØS-regler som svarer til forordning nr. 1606/2002/EF, skal børsnoterte foretak avlegge konsernregnskap i samsvar med de internasjonale regnskapsstandardene IAS/IFRS fra 2005. For disse vil det verken være anledning eller plikt til å følge øvrig regnskapslovgivning i medlemsstatene. Av hensyn til øvrige regnskapspliktige og selskapsregnskapene til de børsnoterte foretakene, er det derfor ved direktiv 2003/51/EF lagt ytterligere til rette for at medlemsstatenes regnskapslovgivning kan harmoniseres med IAS/IFRS. I delutredningen legger Regnskapslovutvalget opp til en begrenset innføring av virkelig verdi fra gjennomføringsfristen 1. januar 2004 og en endelig og mer fullstendig vurdering i Regnskapslovutvalgets endelige utredning med sikte på innføring fra 1. januar 2005. Det vises til at Regnskapslovutvalgets endelige utredning foreligger som NOU 2003:23 Evaluering av regnskapsloven. Utredningen er på høring når denne proposisjonen fremmes. Regjeringen antar det vil være mest hensiktsmessig og forsvarlig å gjennomføre direktivet om virkelig verdi i henhold til Regnskapslovutvalgets opplegg. Medlemsstatene kan begrense anvendelsen til konsernregnskapet og til "visse kategorier av selskaper". Medlemsstatene kan videre innføre adgang eller plikt for de regnskapspliktige til å anvende reglene. Dette vurderes nærmere nedenfor.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at EU-direktivet om virkelig verdi ble behandlet i Stortingets EØS-utvalg

18. juni 2002 uten at det der framkom kritiske merknader til innholdet i direktivet. Komiteen viser videre til at Stortinget gjennom enstemmig vedtak 13. desember 2002 godkjente implementering av direktivet ved å samtykke til EØS-komiteens beslutning om dette, beslutning nr 86/2002, jf. St.prp. nr. 36 (2002-2003) og Innst. S. nr. 73 (2002-2003). Komiteen viser til at bakgrunnen for forslaget om virkelig verdi skal være hensynet til mer relevant informasjon i regnskapene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener at en vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi, innenfor et anerkjent system for slik verdivurdering, vil bidra til bedre informasjon om foretakenes økonomiske stilling og resultat. Flertallet viser for øvrig til sine merknader nedenfor under de enkelte punkter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet understreker at hensynet til mer relevant informasjon i regnskapene bør vektlegges, men viser samtidig til at det i forbindelse med høringen på Regnskapslovutvalgets delutredning har kommet til syne en rekke innvendinger mot innholdet i direktivet om virkelig verdi. Disse medlemmer viser til at flere høringsinstanser mener utvidet bruk av prinsippet om virkelig verdi i norske regnskap kan føre til uheldige skjønsmessige vurderinger i regnskapsføringen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til at Stortingets mulighet til kjennskap med disse innvendingene var begrenset, både før EØS-utvalgets behandling av direktivet og behandlingen av St.prp. nr. 36 (2002-2003).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til at lovendringene nå legges fram med kort behandlingsfrist, kort tid før en større gjennomgang av regnskapsloven skal til behandling. Disse medlemmer er enig med de høringsinstanser som har understreket at det er uheldig med hyppige skifter i lovgivningen. Videre er det også påpekt at det er vanskelig å få full oversikt over rekkevidden av de endringer som ligger i direktivet så lenge det ikke er utviklet en tilfredsstillende regnskapsstandard på dette området.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og

Kystpartiet understreker at denne prosessen synliggjør de demokratiske mangler ved EØS-avtalen.

2.2 Virkelig verdi i selskapsregnskapet

Sammendrag

Regnskapslovutvalget går i delutredningen ikke inn for å åpne adgang til å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi i selskapsregnskapet ut over det gjeldende kravet etter regnskapsloven § 5-8 om å vurdere markedsbaserte finansielle omløpsmidler til virkelig verdi. Regnskapslovutvalget anser at det er behov for å vurdere selskapsrettslige konsekvenser av en slik utvidelse nærmere, og legger opp til å utrede dette i sin endelige utredning. Regnskapslovutvalgets endelige utredning i NOU 2003:23 omfatter forslag om selskapsrettslig håndtering av økt bruk av virkelig verdi i selskapsregnskapet. Regnskapslovutvalget har særlig vurdert behovet for å begrense adgangen til å dele ut urealiserte gevinster til aksjonærer. Regjeringen mener det er nødvendig at disse vurderingene i Regnskapslovutvalgets endelige utredning høres før det eventuelt fremmes lovforslag om utvidet adgang eller plikt til vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi i selskapsregnskapet. Regjeringen foreslår derfor å utnytte adgangen etter direktivet om virkelig verdi til ikke å gi de nye reglene anvendelse på selskapsregnskapet, jf. Regjeringens forslag til endringer i regnskapsloven § 5-8.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

2.3 Virkelig verdi i konsernregnskapet

Sammendrag

Regnskapslovutvalget går i delutredningen inn for en adgang til å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi i konsernregnskapet. Regjeringen legger i likhet med Regnskapslovutvalget vekt på at hensynet til at de regnskapspliktige bør ha rimelig tid til å tilpasse seg i denne saken taler mot å innføre dette som en plikt allerede fra 2004. Det taler videre mot å innføre en plikt at de regnskapspliktige etter forslaget ikke skal ha en tilsvarende adgang i selskapsregnskapet. Det er videre grunn til å vente viktige avklaringer i 2004 når det gjelder den internasjonale regnskapsstandard IAS 39 om vurdering av finansielle instrumenter, som Regjeringen legger til grunn har betydning for norsk god regnskapspraksis på området. Regjeringen foreslår ut fra dette en adgang til å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi i konsernregnskapet. Det vises til forslaget til endringer i regnskapsloven § 5-8.

Enkelte høringsinstanser går primært inn for å utsette innføringen til 2005 og sekundært for å begrense anvendelsen til børsnoterte foretak. Disse instan-

sene mener at en videre anvendelse ikke er tilrådelig så lenge norske regnskapsstandarder på området ikke er utviklet og at det framtidige innholdet av deler av IAS 39 for tiden er uavklart. Regnskapslovutvalget går ikke inn for en slik begrensning. Regjeringen legger i likhet med Regnskapslovutvalget vekt på at det kan være en fordel for enkelte regnskapspliktige å kunne tilpasse konsernregnskapet til vurderingsregler som er i samsvar med IAS 39 fra 2004, uavhengig av om foretaket er børsnotert eller ikke. Regjeringen legger til grunn at gjeldende IAS 39, i mangel av en norsk regnskapsstandard, vil være den vesentligste kilden til å avgjøre innholdet av norsk god regnskapsskikk på området. Regjeringen viser til at utvikling av regnskapsstandarder snarere er det normale enn et spesialtilfelle. Det kan derfor ikke legges avgjørende vekt på at IAS 39 er til vurdering og ventelig vil bli endret i løpet av 2004. Regjeringens forslag er derfor ikke begrenset til konsernregnskapet til børsnoterte foretak.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, slutter seg til Regjeringens forslag. Flertallet deler vurderingen av å innføre en adgang, og ikke en plikt, til å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi av hensyn til at de regnskapspliktige bør ha rimelig tid til å tilpasse seg bestemmelsen. Flertallet legger til grunn at gjeldende IAS 39 vil være den vesentligste kilden til å avgjøre innholdet av norsk regnskapsskikk på området.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til at det i forbindelse med høringen på Regnskapslovutvalgets delutredning har kommet til syne en rekke innvendinger mot innholdet i direktivet om virkelig verdi. Disse medlemmer viser til at flere høringsinstanser mener utvidet bruk av prinsippet om virkelig verdi i norske regnskap vil kunne føre til uheldige skjønnsmessige vurderinger i regnskapsføringen. Disse medlemmer viser til at de beslutninger som i denne omgang fattes vil være av midlertidig karakter, og at utgangspunktet er å overholde Norges EØS-forpliktelse. Disse medlemmer støtter derfor Regjeringens forslag om å begrense omfanget av det nye regelverket til å gjelde konsernregnskap. Disse medlemmer påpeker imidlertid at Regjeringens forslag ikke fullt ut utnytter muligheten til å begrense implementeringen av direktivet om virkelig verdi. Disse medlemmer mener en minimumsimplementering er mest hensiktsmessig siden det her er snakk om et lovverk som bare skal gjel-

de i ett år og hvor viktige premisser fortsatt er uavklart. Disse medlemmer viser her særlig til at EU ikke er ferdig med behandlingen av den nye regnskapsstandard IAS 39, og at Stortinget om kort tid skal gjennomgå regnskapslovgivningen i sin helhet, derunder også problemstillinger knyttet til virkelig verdi. Disse medlemmer vil derfor foreslå at bare konsernregnskapet for børsnoterte selskap skal omfattes av de endringer i regnskapsloven som gjøres med virkning fra 1. januar 2004. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) gjøres følgende endring:

I

§ 5-8 nye tredje til femte ledd skal lyde:

I konsernregnskapet for børsnoterte selskap kan også andre finansielle instrumenter enn nevnt i første ledd samt varederivater vurderes til virkelig verdi når virkelig verdi kan måles pålitelig.

Fond for verdiendringer skal være lik balanseførte verdiendringer på finansielle instrumenter som i henhold til § 4-3 annet ledd ikke er resultatført.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om regnskapsføring av finansielle instrumenter og varederivater, herunder om hvilke finansielle instrumenter og varederivater som ikke kan vurderes til virkelig verdi.

II

Endringen under I trer i kraft 1. januar 2004."

2.4 Utsatt gjennomføring

Sammendrag

Enkelte høringsinstanser går inn for at det ikke åpnes for utvidet vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi fra gjennomføringsfristen 1. januar 2004, men at dette utsettes til 2005 ut fra de samme hensyn disse instansene anfører for å begrense anvendelsen til børsnoterte foretak. Disse instansene har opplyst at flere av EUs medlemsstater ikke ser ut til å gjennomføre direktivet innen fristen 1. januar 2004. Regjeringen legger generelt stor vekt på å gjennomføre Norges EØS-forpliktelse korrekt og innen angitte frister. Dette gjelder også EØS-reglene som svarer til direktivet om virkelig verdi. Regjeringen finner derfor ikke grunnlag for en utsettelse til 2005.

Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning og viser til at Stortinget tidligere har lagt opp til implementering av direktivet innen 1. januar 2004, jf. St.prp. nr. 36 (2002-2003) og Innst. S. nr. 73 (2002-2003).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser videre til sine merknader under 2.1 og 2.3.

2.5 Lovfesting av nærmere vilkår og forutsetninger

Sammendrag

I likhet med Regnskapslovutvalget mener Regjeringen at det ikke er hensiktsmessig å gjennomføre alle de mer detaljerte reglene som følger av direktivet om virkelig verdi i regnskapsloven, og går inn for at disse fastsettes i forskrift. Regjeringen legger vekt på hensynet til å sikre en dynamisk lovgivning og at bestemmelsene i regnskapsloven fortsatt bør gjengi regnskapsreglene på et overordnet nivå. Det vises til forslaget til forskriftshjemmel i forslaget til endring av regnskapsloven § 5-8.

Innen denne rammen vil det etter Regjeringens vurdering være opplysende at de mest sentrale vilkår og forutsetninger for vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi framgår av lovteksten. Regnskapslovutvalget foreslår å lovfeste et grunnleggende krav om at virkelig verdi må kunne måles pålitelig. Regnskapslovutvalget foreslår i delutredningen videre å særskilt angi et krav om samsvar med god regnskapsskikk. I Regnskapslovutvalgets endelige utredning (NOU 2003:23) er det siste kravet foreslått tatt ut. Regjeringen foreslår å ta inn i loven et krav om pålitelig måling som vil være et vilkår for vurdering til virkelig verdi. Regjeringen mener at det ikke er konkret behov for et særskilt krav om samsvar med god regnskapsskikk i tillegg til det generelle kravet til god regnskapsskikk i regnskapsloven § 4-6. Regjeringen anser at allment aksepterte begrensninger i adgangen til å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi, særlig de som følger av IAS 39, forsvarlig kan fanges opp av vilkåret om pålitelig måling sammenholdt med regnskapsloven § 4-6 om god regnskapsskikk. Det vises til forslaget til endring av regnskapsloven § 5-8.

Direktivet om virkelig verdi fastsetter at råvareavtaler som gir en av avtalepartene rett til å betale med kontanter eller et annet finansielt instrument (varederivater) i direktivet med visse unntak skal anses som finansielle derivater. Regnskapslovutvalget legger i delutredningen til grunn at aktuelle varederivater vil utgjøre finansielle instrumenter etter lovforslaget. Regnskapslovutvalget mener at det nærmere innholdet av begrepet finansielle instrumenter særlig bør vurderes ut fra definisjonen i IAS 32, jf. IAS 39. Regnskapslovutvalget legger i sin endelige utredning etter en fornyet vurdering til grunn at varederivater ut fra dette ikke omfattes, og foreslår derfor å nevne varederivater særskilt i loven. Regjeringen slutter seg

til denne vurderingen, og har fulgt opp dette i forslaget til endring av regnskapsloven § 5-8.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

2.6 Opplysninger i noter til årsregnskapet

Sammendrag

Enkelte høringsinstanser har tatt opp at alle de foreslåtte notekravene bør begrenses til foretak som benytter adgangen til utvidet vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi. Det er i høringen også fremkommet syn på at lovendringen kommer såpass sent på året at det vil kunne være vanskelig for foretakene å gi alle de påkrevde opplysninger, da registreringssystemer med videre ikke har vært tilpasset de økte krav, og at det hersker usikkerhet om hva som vil kreves av opplysninger fra og med 2005 på dette området.

Regjeringen viser til at de nye kravene til noteopplysninger i direktivet om virkelig verdi gjelder for alle foretak uavhengig av om adgangen til utvidet bruk av virkelig verdi benyttes eller ikke. Artikkel 42d bokstav c krever opplysninger om finansielle instrumenter som er vurdert til virkelig verdi. Kravet får virkning for alle instrumenter som er målt til virkelig verdi, uavhengig av om virkelig verdi-vurderingen følger gjeldende § 5-8 første ledd eller foreslåtte § 5-8 tredje ledd. Artikkel 43 (1) nr. 14 gjelder finansielle instrumenter som ikke er vurdert til virkelig verdi. Direktivkravene som nevnt gjelder også i utgangspunktet for små foretak. Artikkel 44 (1) gir imidlertid adgang til å unnta små foretak fra kravet i artikkel 43 (1) nr. 14a om finansielle derivater som ikke er vurdert til virkelig verdi. Regnskapslovutvalget foreslår å anvende denne adgangen slik at små foretak ikke pålegges byrden med å gi slik informasjon. De av høringsinstansene som har uttalt seg om dette, støtter forslaget om at små foretak ikke behøver å gi informasjon i note om finansielle derivater som ikke er vurdert til virkelig verdi.

SSB har påpekt at det i direktivet stilles krav om at periodens endringer i fond for verdiendringer skal stilles opp i en tabell. Kravet om tabelloppstilling er ikke inntatt i Regnskapslovutvalgets forslag til gjennomføring av denne bestemmelsen. SSB ber om at krav om tabelloppstilling inntas, siden dette muliggjør elektronisk rapportering av opplysningene som vil være helt avgjørende for avstemmingen av det institusjonelle nasjonalregnskapet. Regjeringen foreslår at det tas inn en bestemmelse i samsvar med SSBs merknad.

Regjeringen foreslår på denne bakgrunn at direktivbestemmelsene gjennomføres i tråd med Regnskapslovutvalgets forslag, men med visse justeringer ut fra høringsinstansenes merknader og vurderingene

i Regnskapslovutvalgets endelige utredning i NOU 2003:23 Evaluering av regnskapsloven.

Regjeringen foreslår etter dette at det i noter til årsregnskapet skal gis opplysninger om egenskaper ved og omfang av finansielle derivater fordelt på kategorier av derivater. Opplysningene skal omfatte vesentlige betingelser og forhold som kan påvirke beløpsstørrelse, tidfesting og usikkerhet ved fremtidige kontantstrømmer.

Regjeringen foreslår, i samsvar med Regnskapslovutvalgets forslag, å presisere kravet for store foretak (regnskapsloven § 1-5) om å gi noteopplysninger om finansiell markedsrisiko etter regnskapsloven § 7-5. Det foreslås at opplysningene skal gis fordelt på arter av risiko.

For hver kategori av finansielle instrumenter og varederivater som er vurdert etter § 5-8, skal det opplyses om anskaffelseskost, virkelig verdi, periodens resultatførte verdiendring, samt periodens verdiendring ført direkte mot egenkapitalen. Det skal i tillegg gis opplysninger om vesentlige forutsetninger som ligger til grunn for vurderingen. Det skal settes opp en tabell som viser endringer i fond for verdiendringer i løpet av regnskapsåret. Kravet foreslås i henhold til EØS-forpliktelsene om dette også må gjelde for små foretak, men vil bare være aktuelt for små foretak som velger å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi etter regnskapsloven § 5-8.

For finansielle anleggsmidler vurdert etter § 5-3 der balanseført verdi er høyere enn virkelig verdi, skal det opplyses om balanseført verdi og virkelig verdi av den enkelte eiendelen eller en hensiktsmessig gruppering av eiendelene. Det skal gis en begrunnelse for hvorfor nedskrivning ikke er foretatt. Begrunnelsen skal inkludere holdepunktene for at verdifallet ikke er forbigående. Kravet foreslås i henhold til EØS-forpliktelsene om dette også for små foretak, men vil bare være aktuelt for små foretak som velger å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi etter regnskapsloven § 5-8.

For finansielle derivater som ikke er vurdert til virkelig verdi etter § 5-8, skal andre enn små foretak opplyse om virkelig verdi såfremt virkelig verdi kan fastsettes etter en markedsverdi eller en rimelig tilnærming til markedsverdien. Opplysningene skal gis separat for hver kategori av finansielle derivater.

Det vises til Regjeringens forslag til endringer i regnskapsloven §§ 7-5, 7-17, 7-37 og 7-37a.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

2.7 Opplysninger i årsberetningen

Sammendrag

Enkelte høringsinstanser har tatt opp at opplysningskravet bør begrenses til foretak som benytter

adgangen til utvidet vurdering av finansielle instrumenter til virkelig verdi.

Kravet i artikkel 46 (2) ny bokstav (f) innebærer at det i årsberetningen skal opplyses om finansiell risiko og eventuelle strategier for å redusere denne, uavhengig av om foretaket har benyttet adgangen til å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi i konsernregnskapet. Artikkel 46 (3) gir imidlertid adgang for at nasjonal lovgivning kan unnta små foretak fra plikten til å utarbeide årsberetning. Regnskapslovutvalget antar i sin delutredning at det vil være krevende for små foretak å gi opplysninger om finansiell risiko i årsberetningen slik kravet er i artikkel 46 (2), og foreslår derfor at små foretak unntas fra denne bestemmelsen. De av høringsinstansene som har uttalt seg om dette, støtter forslaget om at små foretak unntas fra årsberetningskravet om å redegjøre for finansiell risiko og eventuelle strategier for å redusere denne.

Regjeringen er enig i Regnskapslovutvalgets vurdering, og foreslår på denne bakgrunn at direktivbestemmelsen gjennomføres i samsvar med utvalgets forslag.

Regjeringen foreslår etter dette et krav om at andre enn små foretak skal gi opplysninger i årsberetningen om finansiell risiko som er av betydning for å bedømme foretakets eiendeler, gjeld, finansiell stilling og resultat. Opplysningene skal omfatte mål og strategier som er fastsatt for styring av finansiell risiko, herunder strategien for sikring av hver hovedtype av planlagte transaksjoner der sikringsvurdering er benyttet. Det skal gjøres rede for foretakets eksponering mot markedsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko.

Det vises til Regjeringens forslag til endringer i regnskapsloven § 3-3.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

2.8 Sikringsvurdering

Sammendrag

Sikringsvurdering av finansielle instrumenter innebærer resultatføring i samme periode av tap og gevinst på sikrede finansielle instrumenter og sikringsinstrumentene. Ved fullstendig sikring påvirker dermed ikke verdiendringer i perioden resultatet. Regnskapsloven fastsetter som et grunnleggende regnskapsprinsipp i § 4-1 første ledd nr. 5 at ved sikring skal gevinst og tap resultatføres i samme periode. Det er ikke fastsatt nærmere lovregler som presiserer hva som utgjør "sikring" etter bestemmelsen. Det er overlatt til utviklingen av god regnskapsskikk, jf. regnskapsloven § 4-6.

Regjeringen viser til at enkelte høringsinstanser uttrykker behov for at sikringsbøkerføring kan gjen-

nomføres i samsvar med IAS 39 i selskapsregnskapene i et konsern. Regjeringen oppfatter at dette behovet har sammenheng med den registreringen av opplysninger i regnskapssystemene i de enkelte selskapene i et konsern, som er nødvendig for å gjennomføre korrekt sikringsvurdering på konsernnivå. Regnskapslovutvalget legger i sitt høringsnotat til grunn at regnskapsloven § 4-1 første ledd nr. 5 åpner for anvendelse av bestemmelsene om sikringsvurdering i IAS 39. Det ble derfor ikke ansett nødvendig med endringer i lovbestemmelsen for at sikringsvurdering kan gjennomføres i samsvar med IAS 39. Regnskapslovutvalget antar at nærmere regulering mest hensiktsmessig kan gjennomføres i en egen regnskapsstandard om regnskapsføring av finansielle instrumenter.

Regjeringen slutter seg til Regnskapslovutvalgets vurderinger. Regjeringen legger i henhold dette til grunn at sikringsvurdering som er gjennomført etter reglene i IAS 39 vil være i samsvar med bestemmelsen om sikring i regnskapsloven § 4-1 første ledd nr. 5, jf. § 4-6 om god regnskapsskikk. Etter en slik forståelse kan sikringsvurdering etter IAS 39 også gjennomføres i selskapsregnskapet. Regjeringen anser at behovet som er angitt for å gjennomføre sikringsbokføring i de enkelte konsernselskapene med dette er tilstrekkelig ivaretatt.

Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning.

2.9 Sammenligningstall

Sammendrag

Enkelte høringsinstanser viser til at høringsnotatet ikke sier noe om hvordan sammenligningstall skal behandles, og ønsker unntak fra krav til omarbeiding av sammenligningstall etter regnskapsloven § 6-6. Etter fjerde selskapsrettsdirektiv artikkel 4 nr. 4 skal tilsvarende tall fra foregående regnskapsår vises i resultat- og balanseoppstillingen. Medlemslandene kan fastsette at tallene fra foregående regnskapsår skal omarbeides dersom de ikke er sammenlignbare. Manglende sammenlignbarhet eller omarbeidelse av foregående års regnskapstall må angis og kommenteres i note. Det er bare krav om å vise ett år med sammenligningstall. Regjeringen viser generelt til sin vurdering av problemstillingen i Ot.prp. nr. 42 (1997-1998). Regjeringen ga bl.a. uttrykk for at om nødvendig så skal tallene omarbeides for å bli sammenlignbare, med mindre annet følger av god regnskapsskikk. Det vises videre til at lovens krav om ett års sammenligningstall er direktivets minstekrav. Regjeringen kan ikke se at det er behov for å endre regnskapsloven på dette punktet. Regjeringen vil likevel presisere at regnskapsloven setter krav til sammenligning med foregående årsregnskap, men at

Oslo Børs må vurdere særskilt for de børsnoterte selskapene om det skal kreves to års sammenlignbare tall etter børsreglene.

Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning.

2.10 Føring av verdiendringer direkte mot egenkapitalen (kongruensunntak)

Sammendrag

Enkelte høringsinstanser har påpekt at ved verdiendringer på finansielle eiendeler tilgjengelige for salg, vil de foretak som følger de nye vurderingsbestemmelsene ha valgfrihet mellom resultatføring og føring direkte mot egenkapitalen, og at det generelt sett er lite ønskelig med valgfrihet i regnskapene. Ved nye vurderingsregler vil det ikke være noen etablert god regnskapsskikk.

Regjeringen forstår det slik at ny artikkel 42c i fjerde direktiv åpner for at medlemsstatene kan tillate eller kreve at verdiendringer på finansielle eiendeler tilgjengelig for salg føres direkte mot egenkapitalen.

Regnskapslovutvalget gir i høringsnotatet uttrykk for følgende:

"Vinning og tap skal som en hovedregel føres over resultatregnskapet, jf. regnskapsloven § 4-2 første ledd. (...)

Unntaksregelen i regnskapsloven § 4-3 annet ledd åpner imidlertid generelt for unntak fra kongruensprinsippet når dette er i samsvar med god regnskapsskikk. Slike unntak benyttes i betydelig utstrekning i andre land, men er omdiskutert. Hittil har en i Norge hatt en restriktiv holdning til unntak fra kongruensprinsippet. Regnskapsloven er imidlertid ikke til hinder for at utviklingen av god regnskapsskikk kan gå i retning av at det i større grad enn tidligere foretas føring direkte mot egenkapitalen, for eksempel hvis dette følger av internasjonal regnskapspraksis."

Regnskapslovutvalget anser at direktivbestemmelsen er tilstrekkelig dekket gjennom regnskapsloven § 4-3 annet ledd.

Regjeringen slutter seg til Regnskapslovutvalgets vurdering om at direktivbestemmelsen er tilstrekkelig dekket gjennom regnskapsloven § 4-3 annet ledd, og at regnskapsloven ikke er til hinder for at utviklingen av god regnskapsskikk kan gå i retning av at det i større grad enn tidligere foretas føring direkte mot egenkapitalen. Regjeringen legger til grunn at føring direkte mot egenkapitalen i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder, vil være i overensstemmelse med regnskapsloven § 4-3. Dette kan være aktuelt dersom forslaget til revidert IAS 39 om å innføre krav til at verdiendringer fra finansielle eiendeler tilgjengelige for salg føres direkte mot egenkapitalen i et eget fond for verdiendringer blir fastsatt.

Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning.

2.11 Spesifisering av fond for verdiendringer**Sammendrag**

Direktivet tillater større grad av føring direkte mot egenkapitalen enn det som er tilfelle i dagens regnskapslov. I henhold til direktivet skal imidlertid verdiendringer som ikke resultatføres, føres direkte mot et fond for verdiendringer. Fondet skal omfatte urealiserte gevinster som er ført direkte mot egenkapitalen. Spesifisering kreves etter direktivet selv om avsetningen ikke medfører begrenset adgang til utdeling til eiere. Det vises til Regjeringens forslag til endringer i regnskapsloven § 6-2 første ledd.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

2.12 Forskrifter til utfylling av reglene**Sammendrag**

Departementet legger opp til å fastsette forskrifter til utfylling av lovregler som blir fastsatt på grunnlag av forslagene i kapitlet her før loven settes i kraft. Forskriftene vil bli utarbeidet på grunnlag av forslagene i Regnskapslovutvalgets delutredning og høringen av den. En vil også ta i betraktning den ytterligere vurderingen av slike forskriftsregler som Regnskapslovutvalget har gjort i sin endelige utredning (NOU 2003:23).

Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning.

3. EGENKAPITALMETODEN OG BRUTTOMETODEN I SELSKAPREGNSKAPET**Sammendrag**

Regjeringen mener det ikke vil være hensiktsmessig å innføre en plikt til å anvende egenkapitalmetoden og bruttometoden i selskapsregnskapet før Regnskapslovutvalgets endelige utredning av dette i NOU 2003:23 er behandlet. Den gjeldende overgangsregelen bør derfor utvides til å omfatte regnskapsperioder etter 2003 og inntil lovendringer som følge av Regnskapslovutvalgets endelige utredning er på plass. Regjeringen tar sikte på å fremme lovforslag slik at overgangsregelen kan erstattes av endelige regler med virkning fra og med regnskapsåret 2005. Regjeringen anser at det likevel ikke er hensiktsmessig å fastsette en ny tidsbegrensning i overgangsregelen, og foreslår at denne videreføres uten tidsbegrensning. Intensjonen med regelen gjør at det

like fullt er naturlig å beholde bestemmelsen som en overgangsregel i regnskapsloven kapittel 10.

Regjeringen foreslår etter dette, i samsvar med Regnskapslovutvalgets forslag, at investering i datterselskap som konsolideres og tilknyttet selskap kan vurderes etter egenkapitalmetoden eller generelle vurderingsregler i selskapsregnskapet. Investering i tilknyttet selskap skal fortsatt vurderes etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Datterselskaper konsolideres i konsernregnskapet. Deltagelse i felles kontrollert virksomhet kan vurderes etter bruttometoden, egenkapitalmetoden eller generelle vurderingsregler i selskapsregnskapet. Deltagelse i felles kontrollert virksomhet skal fortsatt vurderes etter bruttometoden eller egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. De angitte løsninger vil være i samsvar med våre EØS-forpliktelser.

Det vises til Regjeringens forslag til endringer i regnskapsloven § 10-3 sjette ledd.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

4. OFFENTLIGHET FOR REGNSKAPSDOKUMENTER TIL UTENLANDSKE FORETAK SOM DRIVER VIRKSOMHET I NORGE**4.1 Offentlighet og innsendingsplikt for filialregnskapet****Sammendrag**

Utenlandske foretak som er regnskapspliktige etter regnskapsloven § 1-2 første ledd nr. 12, skal utarbeide et særskilt filialregnskap etter reglene i regnskapsloven for foretakets virksomhet i Norge. For disse regnskapspliktige gjelder bestemmelsen i regnskapsloven § 8-1 om at årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen er offentlige for filialregnskapet. Regjeringen legger til grunn at det er i delvis strid med våre EØS-forpliktelser etter ellefte selskapsrettsdirektiv å opprettholde et krav om offentlighet for filialregnskapet. Regjeringen legger til grunn at direktivet kun gjelder offentlighet for regnskapsdokumenter og visse andre opplysninger. I proposisjonen vurderes dermed ikke det gjeldende kravet etter regnskapsloven § 1-2 første ledd nr. 12 om å utarbeide filialregnskaper, bare reglene om offentlighet i regnskapsloven kapittel 8. I det følgende vurderes i hvilken grad en bør utnytte åpningene i direktivet til å opprettholde et krav om offentlighet for filialregnskapet.

Direktivet gjelder bare for foretak i medlemsstatene som tilsvarer norske aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper. Regjeringen anser imidlertid at det vil være vilkårlig å opprettholde krav om offentlighet

for utenlandske foretak ut fra foretaksform, og går ikke inn for en slik avgrensning.

Regjeringen legger til grunn at forbudet i direktivet mot å kreve offentlige filialregnskaper bare gjelder for utenlandske foretak som har utarbeidet og offentliggjort årsregnskap og årsberetning etter lovgivningen i hjemstaten og som har fått regnskapet revidert. For foretak hjemmehørende utenfor EØS tillater direktivet videre at medlemsstatene krever offentlig filialregnskap dersom foretaket ikke har utarbeidet årsregnskap og årsberetning i samsvar med EU's regnskapsdirektiver (fjerde og syvende selskapsrettsdirektiv) "eller på tilsvarende måte". Enkelte høringsinstanser legger vekt på å utnytte disse åpningene i direktivet til å kreve offentlige filialregnskaper. Regjeringen slutter seg til dette. Det foreslås et krav om offentlige filialregnskaper for utenlandske foretak som ikke har utarbeidet selskapsregnskap og eventuelt konsernregnskap i samsvar med EUs regnskapsdirektiver (fjerde og syvende selskapsrettsdirektiv) eller på tilsvarende måte. For at filialregnskapet ikke skal være offentlig, skal videre foretakets årsregnskap være revidert og sendt inn til Regnskapsregisteret.

Regjeringen legger til grunn at ellefte selskapsrettsdirektiv ikke er til hinder for å kreve at filialregnskap sendes inn til Regnskapsregisteret til bruk kun for kontrollmyndigheter og statistikkformål. Statistisk sentralbyrå har lagt særlig vekt på at informasjonen fra filialregnskap bør være tilgjengelig for statistikkformål gjennom Regnskapsregisteret. All den tid kravet om å utarbeide filialregnskap opprettholdes, anser Regjeringen at det ikke vil være noen vesentlig tilleggsbyrde for utenlandske foretak å sende inn filialregnskapet til Regnskapsregisteret. I den grad Statistisk sentralbyrå eller andre myndigheter som har lovgrunnlag for det vil kreve opplysningene direkte dersom de ikke er tilgjengelig i Regnskapsregisteret, kan innsendingsplikt innebære en lemping for den regnskapspliktige. Regjeringen legger vekt på statistikk- og kontrollmyndigheters behov for å ha god tilgang på opplysninger fra filialregnskaper, og foreslår å opprettholde innsendingsplikten for filialregnskaper.

Regjeringen foreslår i samsvar med høringsmerknaden til Brønnøysundregistrene å presisere at det foreslåtte unntaket fra offentlighetsprinsippet gjelder selv om det utenlandske foretaket er regnskapspliktig både i medhold av regnskapsloven § 1-2 første ledd nr. 12 og på annet grunnlag.

Regjeringen foreslår etter dette et unntak fra offentlighetsprinsippet i regnskapsloven § 8-1 om at årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning utarbeidet på grunnlag av regnskapsplikt etter § 1-2 første ledd nr. 12 (filialregnskap) ikke skal være offentlige. Dette skal gjelde også for regnskapspliktige et-

ter § 1-2 første ledd nr. 12 som i tillegg er regnskapspliktig på annet grunnlag. Det foreslås å presisere at Regnskapsregisteret ikke kan gjøre innholdet i dokumentene kjent for andre enn kontrollmyndigheter og myndigheter som utarbeider offisiell statistikk. Etter forslaget skal unntaket fra offentlighetsprinsippet ikke gjelde dersom den regnskapspliktige ikke har fastsatt et årsregnskap som er utarbeidet, revidert og offentliggjort i samsvar med lovgivningen i hjemstaten. Unntaket skal heller ikke gjelde dersom dette årsregnskapet ikke er utarbeidet i samsvar med EUs regnskapsdirektiver (fjerde og syvende selskapsdirektiv) eller på tilsvarende måte. Det samme skal etter forslaget gjelde dersom den regnskapspliktige ikke har oppfylt innsendingsplikten etter forslaget til § 8-2 nytt annet ledd. Det vises til forslaget til regnskapsloven § 8-1 nytt annet ledd.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til at forslaget om å oppheve plikten til å offentliggjøre filialregnskapet for utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge kommer som følge av EØS-forpliktelser. Disse medlemmer viser videre til at det fra ulike hold blant høringsinstansene gis uttrykk for at dette er en uønsket lovendring. Disse medlemmer understreker at størst mulig grad av åpenhet i næringslivet bør være både i samfunnet, de ansatte og selskapenes interesse. Disse medlemmer er enig med de høringsinstanser som har påpekt at offentlig tilgjengelighet er en naturlig følge av regnskapsplikt. Disse medlemmer viser imidlertid til at de gjeldende bestemmelser om dette i regnskapsloven anses å være i strid med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Disse medlemmer viser likevel til at det aktuelle EU-direktivet er fra 1989, og at det ble lagt fram for Stortinget i forbindelse med Norges tiltredelse til EØS-samarbeidet, jf. St.prp. nr. 100 (1991-1992). Disse medlemmer stiller seg derfor noe undrende til at Regjeringen 11 år etter har slikt hastverk med å implementere direktivet at det må skje fra 1. januar 2004, og ikke kan vente på Stortingets kommende behandling av evalueringen av regnskapsloven.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet mener at spørsmålet om offentlighet for regnskapsdokumenter

til utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge krever en grundigere behandling enn det departementet legger opp til, og foreslår at dette tas i sammenheng med Regnskapslovutvalgets utredning, NOU 2003:23.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til Stortingets behandling av St.prp. nr. 100 (1991-1992) om norsk tiltredelse til EØS-samarbeidet. Disse medlemmer viser til at disse partier stemte mot slik tiltredelse. Disse medlemmer går på denne bakgrunn imot Regjeringens forslag til endringer i regnskapsloven.

4.2 Offentlighet og innsendingsplikt for årsregnskapet til det utenlandske foretaket filialen er en del av

Sammendrag

Regjeringen viser til at alle høringsinstansene som har uttalt seg om det, støtter forslaget i Kredittilsynets høringsnotat om at utenlandske foretak som er regnskapspliktige etter regnskapsloven § 1-2 første ledd nr. 12 skal sende inn årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning for det utenlandske foretaket filialen i Norge er en del av. Forslaget skal gjennomføre EØS-forpliktelsene etter ellefte selskapsrettsdirektiv til å kreve innsendt og offentliggjort regnskapsdokumentene til utenlandske foretak med filial i en medlemsstat. EØS-reglene åpner for at medlemsstatene kan fastsette krav om at regnskapsdokumentene skal offentliggjøres på et av de offisielle språkene. Regjeringen vil foreslå at en utnytter denne muligheten til å kreve at regnskapsdokumentene skal være utarbeidet på eller oversatt til norsk, dansk svensk eller engelsk. Regjeringen legger vekt på at disse språkene er tilstrekkelig alment tilgjengelige for regnskapsbrukere i Norge.

Regjeringen foreslår i tråd med dette at regnskapspliktig som nevnt i § 1-2 første ledd nr. 12 skal sende inn et eksemplar av årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen for det foretaket filialen er en del av slik disse regnskapsdokumentene er utarbeidet, revidert og offentliggjort i henhold til lovgivningen i hjemstaten. Etter forslaget skal disse regnskapsdokumentene sendes inn senest samtidig med at årsregnskapet skal offentliggjøres i henhold til lovgivningen i hjemstaten. Regnskapsdokumentene skal være utarbeidet på eller oversatt til norsk, svensk, dansk eller engelsk.

Det vises til forslaget til regnskapsloven § 8-2 nytt annet ledd.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 4.1.

4.3 Forsinkelsesgebyr for utenlandske foretak

Sammendrag

Kredittilsynet foreslår i høringsnotatet en tillempling i bestemmelsen om forsinkelsesgebyr for utenlandske foretak som etter forslaget skal sende inn regnskapsdokumenter utarbeidet etter hjemstatens regler. Tillemplingen skal sikre at slikt gebyr ikke begynner å løpe for utenlandske foretak før årsregnskapet skal offentliggjøres etter lovgivningen i hjemstaten. Det kan være aktuelt der disse reglene krever innsending senere enn 1. august året etter regnskapsåret, jf. regnskapsloven § 8-3 første ledd, eller der foretaket i henhold til hjemstatens regler benytter avvikende regnskapsår. Ingen høringsinstanser har hatt innvendinger mot forslaget.

Regjeringen foreslår i tråd med Kredittilsynets forslag at forsinkelsesgebyr ved innsendingsplikt etter forslaget til § 8-2 nytt annet ledd ikke skal påløpe før tidligst en måned etter at det utenlandske foretaket skal offentliggjøre årsregnskapet i henhold til reglene i hjemstaten.

Det vises til forslaget til regnskapsloven § 8-3 første ledd nytt annet punktum.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 4.1.

5. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Sammendrag

Forslagene som fremmes i proposisjonen antas ikke å medføre vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for de regnskapspliktige eller for det offentlige.

Forslagene knyttet til regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter medfører begrensede plikter for de regnskapspliktige. Forslagene åpner for, men pålegger ikke, å vurdere finansielle instrumenter til virkelig verdi i konsernregnskapet. Det foreslås imidlertid visse nye opplysningskrav i årsberetningen og i noter til årsregnskapet. Opplysningskravene omfatter ikke små foretak som ikke vurderer finansielle instrumenter til virkelig verdi. Opplysningskravene medfører nye byrder for regnskapsplik-

tige som ikke er små foretak. Omfanget av investeringer i finansielle instrumenter og derivathandel i foretaket, vil avgjøre byrdene hos den enkelte. Regjeringen har ikke fremmet forslag om mer omfattende opplysningskrav enn det som kreves etter EØS-reglene. Det kan være krevende å legge om til forsvarlig regnskapsføring av alle finansielle instrumenter til virkelig verdi i konsernregnskapet. De som velger å gjøre det, må regne med engangsutgifter og løpende ekstra kostnader knyttet til omleggingen. Forslaget antas å medføre visse administrative konsekvenser for det offentlige i form av behov for å utvikle forskrifter og Kredittilsynets oppfølging av tilsynsenheter. Regjeringen legger til grunn at eventuelle kostnader knyttet til dette dekkes innenfor eksisterende budsjetttrammer.

Forslaget knyttet til egenkapitalmetoden og bruttometoden i selskapsregnskapet medfører fortsatt utsettelse for de regnskapspliktige til å anvende egenkapitalmetoden og bruttometoden i selskapsregnskapet ved at den gjeldende tidsbegrensede overgangsregelen om dette utvides uten tidsbegrensning. Forslaget medfører ikke økonomiske og administrative konsekvenser sammenlignet med det som har vært gjeldende i overgangsperioden.

Forsalgene knyttet til offentlighet for regnskapsdokumenter til utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge medfører administrative konsekvenser for utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge og som er regnskapspliktige etter regnskapsloven § 1-2 første ledd nr. 12 knyttet til endringer i innsendingsplikten til Regnskapsregisteret. Forslagene vil etter forholdene hos den enkelte regnskapspliktige kunne innebære noe reduserte eller økte administrative byrder. Regjeringen legger til grunn at kostnader for Regnskapsregisteret knyttet til håndteringen av endringene i innsendingsplikten kan dekkes innenfor eksisterende budsjetttrammer.

Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning.

6. MERKNADER TIL DE ENKELTE BESTEMMELSER

Sammendrag

I proposisjonens kapittel 7 er det gitt merknader til de enkelte forslag til bestemmelser.

Komiteens merknader

Komiteen tar proposisjonens kapittel 7 til etterretning.

7. IKRAFTTREDELSE

Sammendrag

Regjeringen foreslår at de foreslåtte endringene i regnskapsloven skal tre i kraft 1. januar 2004.

Ikrafttredelse 1. januar 2004 er nødvendig for de lovreglene som skal gjennomføre EØS-forpliktelser etter direktiv 2001/65/EF. Det gjelder de foreslåtte endringene i og nye §§ 3-3, 5-8, 6-2, 7-5, 7-17, 7-37 og 7-37a. Det vises til omtalen av gjennomføringsfristen i avsnitt 3.5.4.

Ikrafttredelse fra årsskiftet er videre nødvendig for forslaget om å utvide overgangsordningen etter regnskapsloven § 10-3 sjette ledd. Den gjeldende overgangsbestemmelsen kan bare benyttes til og med regnskapsåret 2003.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

8. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet:

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) gjøres følgende endring:

I

§ 5-8 nye tredje til femte ledd skal lyde:

I konsernregnskapet for børsnoterte selskap kan også andre finansielle instrumenter enn nevnt i første ledd samt varederivater vurderes til virkelig verdi når virkelig verdi kan måles pålitelig.

Fond for verdiendringer skal være lik balanseførte verdiendringer på finansielle instrumenter som i henhold til § 4-3 annet ledd ikke er resultatført.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om regnskapsføring av finansielle instrumenter og varederivater, herunder om hvilke finansielle instrumenter og varederivater som ikke kan vurderes til virkelig verdi.

II

Endringen under I trer i kraft 1. januar 2004.

9. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og det som står foran, og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 56
om årsregnskap m.v. (regnskapsloven)

I

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) gjøres følgende endringer:

§ 3-3 nytt åttende ledd skal lyde:

Det skal gis opplysninger om finansiell risiko som er av betydning for å bedømme foretakets eendeler, gjeld, finansiell stilling og resultat. Opplysningene skal omfatte mål og strategier som er fastsatt for styring av finansiell risiko, herunder strategien for sikring av hver hovedtype av planlagte transaksjoner der sikringsvurdering er benyttet. Det skal gjøres rede for foretakets eksponering mot markedsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko.

Nåværende åttende og niende ledd blir nye niende og tiende ledd, der tiende ledd skal lyde:

Små foretak kan unnlate å gi opplysninger som nevnt i *sjette, syvende, åttende og niende ledd.*

I § 5-8 skal tittelen lyde:

Finansielle instrumenter og varederivater

§ 5-8 nye tredje til femte ledd skal lyde:

I konsernregnskapet kan også andre finansielle instrumenter enn nevnt i første ledd samt varederivater vurderes til virkelig verdi når virkelig verdi kan måles pålitelig.

Fond for verdiendringer skal være lik balanseførte verdiendringer på finansielle instrumenter som i henhold til § 4-3 annet ledd ikke er resultatført.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om regnskapsføring av finansielle instrumenter og varederivater, herunder om hvilke finansielle instrumenter og varederivater som ikke kan vurderes til virkelig verdi.

§ 6-2 første ledd ny post C II 2 skal lyde:

Fond for verdiendringer

Nåværende post C II 2 blir ny post C II 3.

§ 7-5 nytt første ledd skal lyde:

Det skal gis opplysninger om egenskaper ved og omfang av finansielle derivater fordelt på klasser av

derivater. Opplysningene skal omfatte vesentlige betingelser og forhold som kan påvirke beløpsstørrelse, tidfesting og usikkerhet ved fremtidige kontantstrømmer.

Nåværende første ledd blir nytt annet ledd som skal lyde:

Store foretak skal gi opplysninger om finansiell markedsrisiko fordelt på arter av risiko.

§ 7-17 skal lyde:

§ 7-17. Virkelig verdi av finansielle instrumenter

For hver kategori av finansielle instrumenter og varederivater som er vurdert etter § 5-8, skal det opplyses om anskaffelseskost, virkelig verdi, periodens resultatførte verdiendring, samt periodens verdiendring ført direkte mot egenkapitalen. Det skal i tillegg gis opplysninger om vesentlige forutsetninger som ligger til grunn for vurderingen. Det skal settes opp en tabell som viser endringer i fond for verdiendringer i løpet av regnskapsåret.

For finansielle derivater som ikke er vurdert til virkelig verdi etter § 5-8, skal det opplyses om virkelig verdi såfremt virkelig verdi kan fastsettes etter en markedsverdi eller en rimelig tilnærming til markedsverdien. Opplysningene skal gis separat for hver klasse av finansielle derivater.

For finansielle anleggsmidler vurdert etter § 5-3 der balanseført verdi er høyere enn virkelig verdi, skal det opplyses om balanseført verdi og virkelig verdi av den enkelte eiendelen eller en hensiktsmessig gruppering av eiendelene. Det skal gis en begrunnelse for hvorfor nedskrivning ikke er foretatt. Begrunnelsen skal inkludere holdepunktene for at verdifallet ikke er forbigående.

§ 7-37 skal lyde:

§ 7-37. Virkelig verdi av finansielle instrumenter

For hver kategori av finansielle instrumenter og varederivater som er vurdert etter § 5-8, skal det opplyses om anskaffelseskost, virkelig verdi, periodens resultatførte verdiendring, samt periodens verdiendring ført direkte mot egenkapitalen. Det skal i tillegg gis opplysninger om vesentlige forutsetninger som ligger til grunn for vurderingen. Det skal settes opp en tabell som viser endringer i fond for verdiendringer i løpet av regnskapsåret.

For finansielle anleggsmidler vurdert etter § 5-3 der balanseført verdi er høyere enn virkelig verdi skal det opplyses om balanseført verdi og virkelig verdi av den enkelte eiendelen eller en hensiktsmessig gruppering av eiendelene. Det skal gis en begrunnelse for hvorfor nedskrivning ikke er foretatt. Begrunnelsen skal inkludere holdepunktene for at verdifallet ikke er forbigående.

Ny § 7-37a skal lyde:

§ 7-37a. *Finansielle derivater*

Det skal gis opplysninger om egenskaper ved og omfang av finansielle derivater som er vurdert til virkelig verdi etter § 5-8 første eller tredje ledd, fordelt på klasser av derivater. Opplysningene skal omfatte vesentlige betingelser og forhold som kan påvirke beløpsstørrelse, tidfesting og usikkerhet ved framtidige kontantstrømmer.

§ 8-1 nytt annet ledd skal lyde:

Årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning utarbeidet på grunnlag av regnskapsplikt etter § 1-2 første ledd nr. 12 (filialregnskap) er ikke offentlige. Dette gjelder også for regnskapspliktig etter § 1-2 første ledd nr. 12 som i tillegg er regnskapspliktig på annet grunnlag. Regnskapsregisteret kan ikke gjøre innholdet i dokumentene kjent for andre enn kontrollmyndigheter og myndigheter som utarbeider offisiell statistikk. Første til tredje punktum gjelder ikke dersom den regnskapspliktige ikke har fastsatt et årsregnskap som er utarbeidet, revidert og offentliggjort i samsvar med lovgivningen i hjemstaten. Første til tredje punktum gjelder heller ikke dersom dette årsregnskapet ikke er utarbeidet i samsvar med reglene i direktiv 78/660/EØF og 83/349/EØF eller på tilsvarende måte. Det samme gjelder dersom den regnskapspliktige ikke har oppfylt innsendingsplikten etter § 8-2 annet ledd.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 8-2 nytt annet ledd skal lyde:

Regnskapspliktig som nevnt i § 1-2 første ledd nr. 12 skal sende inn et eksemplar av årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen for det foretaket

filialen er en del av slik disse regnskapsdokumentene er utarbeidet, revidert og offentliggjort i henhold til lovgivningen i hjemstaten senest samtidig med at dette årsregnskapet skal offentliggjøres etter lovgivningen i hjemstaten. Det skal opplyses når årsregnskapet er fastsatt og når det skal offentliggjøres etter lovgivningen i hjemstaten. Regnskapsdokumentene skal være utarbeidet på eller oversatt til norsk, dansk, svensk eller engelsk.

Nåværende annet og tredje ledd blir nye tredje og fjerde ledd.

§ 8-3 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Forsinkelsesgebyr ved innsendingsplikt etter § 8-2 annet ledd påløper ikke før tidligst en måned etter at det utenlandske foretaket skal offentliggjøre årsregnskapet i henhold til reglene for dette i hjemstaten.

§ 10-3 sjette ledd skal lyde:

Investering i datterselskap som konsolideres og tilknyttet selskap kan vurderes etter egenkapitalmetoden eller generelle vurderingsregler i selskapsregnskapet. Investering i tilknyttet selskap skal vurderes etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Deltagelse i felles kontrollert virksomhet kan vurderes etter bruttometoden, egenkapitalmetoden eller generelle vurderingsregler i selskapsregnskapet. Deltagelse i felles kontrollert virksomhet skal vurderes etter bruttometoden eller egenkapitalmetoden i konsernregnskapet.

II

Ikrafttredelse

Denne loven trer i kraft 1. januar 2004.

Oslo, i finanskomiteen, den 12. desember 2003

Siv Jensen
leder

Audun Bjørlo Lysbakken
ordfører